

Itt van Május Elseje, Énekszó és tánc köszöntse!

Számomra gyermekkorom május elsejei egybeolvadtak az úttörő avatással, az Európa más országaiban is szép hagyományokkal rendelkező májusfaállítással, a kukoricavetéssel. Ugyebár a kukorica nem szeret fázni, és csak akkor lehet vetni, mikor a föld már kellő mélységig felmelegedett. Így volt ez régen is, de így lesz ez jövőre és tíz év múlva is, mikor a május elsején vetett magyar kukoricából már nem csak élelmiszer lesz, hanem mondjuk bioüzemanyag is. Ez azonban egy ünnepi különszám, hagyjuk hát most az egyszer a szakmai kérdéseket.

Herzog Edit

Kapcsolódjanak ki Önök is és olvassák kedvükre hírlevelem május elsejei különszámát.

PIROS BETŰS ÜNNEP

Sokak számára bizonyára meglepő, de május elseje nem szocialista találmány. Az előzmények egészen a brit ipari forradalomig nyúlnak vissza, amikor egy gyártulajdonos, Robert Owen 1817-ben megfogalmazta és közzétette a munkások követelését, benne többek között az addig 10-16 órás munkaidő nyolc órára csökkentését, a roppant hangzatos (házánkban a Beatrice együttes által is feldolgozott) Nyolc óra munka, nyolc óra pihenés, nyolc óra szórakozás szlogennel. A követelés érvényre juttatására több kisebb tüntetést, illetve sztrájkot is tartottak, azonban a mozgalom hamar kifulladásra jutott, mert törvényi szabályozás híján ezeket az alkalmazottakat hamar elbocsátották, és más gyárak sem voltak hajlandók felvenni őket. A piros betűs ünnep gyökerei a tengerentúlon erednek. Az USA-ban a munka ünnepe bevezetésének mintegy nyitányaként 1791-ben és 1830-ban a philadelphiai ácsok tüntettek elsőként a fix 10 órás munkaidő bevezetéséért. A reformokért kardoskodó philadelphiai munkások nem ültek sokáig a babérjaikon. Az 1836-ra kivívott 10 órás munkaidő bevezetésekor már a nyolcórás munkanap törvénybe iktatásán törték a fejüket. 1886. május elsején már több százezer amerikai tüntetett ezért. Két nappal később, május harmadikán a chicagói Haymarket téren véres összecsapásra került sor a tüntető munkások és a rendőrök között, több halálos áldozattal és számos sebesülttel. Az Amerikai Munkás-

szövetség a Chicagóban történetekre reagálva vetette fel elsőként a világ különféle pontjain élő szakszervezetek, munkásszervezetek közös demonstratív felvonulását. Az 1889-es párizsi II. Internacionálé a chicagói véres eseményekre emlékezve döntött úgy, hogy 1890. május 1-jén nemzetközi megmozdulást hirdetnek a nyolcórás munkanap bevezetéséért. A következő évben világszerte - így az Egyesült Államokban, Európa számos országában, Chilében, Peruban és Kubában - egy napon tüntettek a munkások a rövidebb munkaidőért, a feketék és fehérek egyenjogúságáért és a munkásosztály egységéért. Bár a II. Internacionálé felhívása eredetileg egyetlen alkalomra szólt, a május elsejei munkásfelvonulás hamarosan rendszeressé vált. 1891-ben Budapest utcáin is csaknem tízezer vonultak végig. Az összefogás futótűzként terjedt, brazil, orosz és ír munkások is felvonultak, és nyomukban évente egyre többen csatlakoztak a "világ proletárjaihoz". 1920-ban a kínai munkások, majd 1927-ben az indiaiak is megrendezték a maguk munkásfelvonulását. Ekkorra május 1-je valóban a világ dolgozóinak ünnepe lett. A képet színesíti, hogy 1956 óta a Vatikán döntése nyomán "Munkás" Szent József, a munka védőszentje is csatlakozott a felvonulókhoz. Magyarországon 1945 óta tarthatják nyilván május elsejét munkaszüneti napként.

Európa Nap

Valószínűleg Önök is megfigyelték már például a naptárakban, hogy május 9-ét "Európa napjaként" jelölik. Európában feltehetően azonban csak nagyon kevesen tudják, hogy 1950-ben éppen ezen a napon történt a mai Európai Unió létrehozásához vezető első lépés megtétele. Május 9-én Párizsban, egy egész Európát elnyelő harmadik világháború veszélyének fenyegető árnyékában, Robert Schuman francia külügyminiszter a sajtó előtt felolvasta azt a nyilatkozatot, melyben felhívta Franciaországot, Németországot és más európai államokat, hogy egysítsék szén- és acéltermelésüket, ezzel megteremtve az "európai szövetség első konkrét alapjait". Ez a javaslat, közismert nevén a Schuman Nyilatkozat hívta életre az Európai Közösségeket. Mivel tehát az egész folyamat ezzel a nappal vette kezdetét, az EU vezetői 1985-ben, a milánói csúcstalálkozón úgy határoztak, hogy "Európa Napja" május 9-én kerüljön megünneplésre. Az Európa Nap alkalmat ad olyan fesztiválokra, rendezvényekre, melyek Európát közelebb hozzák a polgárokhoz, s az Unió népeit egymáshoz.

Tagságaim az Európai Parlamentben:

Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság, Ipari, Kutatás-Fejlesztési és Energiaügyi Bizottság, Költségvetési Ellenőrző Bizottság
EU-Kanada parlamentközi delegáció, EU-EGT parlamentközi delegáció, Védelmi Albizottság,
Kis- és középvállalkozásfejlesztési Munkacsoport, Lisszaboni Stratégia Munkacsoport

Tagságaim egyéb európai szervezetekben:

Európai Energia Fórum, Európai Internet Alapítvány, Megújuló Energiaforrások Európai Fóruma, Európai Építőipari Fórum, Kangaroo Csoport

EP-s képviselőtársaim május elsejéről

Portugáliában 48 éven át tilos volt megemlékezni a munkásosztály ünnepeiről, így érthető, hogy Hasse Ferreira Joel portugál szocialista képviselő mindenekelőtt arra emlékezik, hogy 1974. április 25-én fölbolydult a portugál főváros, fiatal katonatisztek ragadták magukhoz az irányítást. A megrémült lakosság föltalálta magát és kreatív ötlettel szegfűt tűzött a fegyvercsövekbe. Az első szabad május elsején mindenki boldogan vonult az utcákra és azóta is felvonulásokkal köszöntik a dolgozók ünnepét.

Szegfűt tűznek a ruhájukra a német dolgozók is, amikor május elsején felvonulnak - mondja Evelyne Gebhardt német szocialista képviselő. Németországban ezeknek az ünnepi megmozdulásoknak minden évben van valamilyen témájuk, az idén például a minimálbér bevezetése. Ha valamilyen kormányzati döntés vagy javaslat ellen emelik fel a szavukat a szakszervezetek, a fölvonulók hangos sípolással adnak nyomatékot tiltakozásuknak. "Nekem mint szociáldemokratának magától értetődő, sőt kötelességem, hogy részt vegyek ezeken az ünnepségeken és, hogy megmutassam, hogy az európai EP képviselők is támogatják a szakszervezeteket. Természetesen a néteknél is az ünnep elmaradhatatlan kelléke: a sör és a virsli.

Finnországban 1848 óta a diákok ünnepeltek május elsején, de a huszadik században csatlakoztak hozzájuk a baloldali pártok és a szakszervezetek képviselői is. A fiatalok hagyományosan diáksapkával a fejükön vonulnak az utcákra - mondja képviselőtársam Lehtinen Lasse. Ennek eredete, hogy Finnországban április 30-án ünneplik Szent Valorg napját. Ilyenkor az egyetemi diákok felveszik fehér sapkájukat és pezsgőt isznak a parkokban. Az öregdiákok is kapcsolódnak az eseményekhez, aki valaha is érettségizett, előveszi féltve őrzött diáksapkáját. Este Helsinkiben megmásszák a Havis Amanda nevű szobrot, és az, aki a legfürgébb, felteszi a szobor fejére az érettségizetteket megillető sapkát.

Május elseje Belgiumban

Belgiumban első ízben 1863-ban emlékeztek meg május elsejéről, hiszen az évszázados szokások szerint a gazdaságokban dolgozók ekkor kapták meg járandóságukat, így sikeresen össze lehetett hangolni a nagy tavaszi vásárt és a fizetésnapot. A májusfa fogalmát már ismerték Belgiumban, igaz hogy nem az ifjú leányok ablaka elé állították, hanem a városok főterére, egy harangszerű képződményre, amelynek elsődleges szerepe az ártó szellemek távoltartása volt. Mivel hosszú évszázadokon keresztül az emberek életében fontos szerepet játszott a jó termés, a bőséges áldáskérés nem maradhatott el. A kezdetben csupán mezőgazdasági jellegű ünnepségsorozat a XX. század első harmadában egyre inkább kapcsolatba került a szerelemmel, és az udvarlással. A magyar hagyományokhoz hasonlóan a belga legények is feldíszített faágakkal próbálták kifejezni érzelmeiket a fiatal lányok iránt. Minden év május elsején a falukban, városokban, sok épület előtt lehet leszúrva látni virító zöld levelű, ágasbogas, karsú, magas fákat, melyeken virágok, szalagok, déli gyümölcsök, italok, füzérek stb. díszelnek. Falvakon nőtlen ifjak kedveseik ablaka előtt állítják fel május első napján virradóra a májusfát; városokban ma már csak a mészárosok emelnek ily fákat a tőlük húst hordó fehérnép számára.

A májusfa

A magyar néphagyományban szintén gazdagon élnek a május elseji szokások. Teljes egészében átvettük a májusfa állításának hagyományát Európa népeitől: a legények az éjjel kivágott sudár, virágzó fát kedvesük háza előtt állították fel, egyes helyeken még kendőket és szalagokat is ráaggattak, hogy aztán azokra célba löjjenek. A májusfák sok helyen egészen pünkösdig állnak, ekkor bontották le őket. A majális szokásai némelykor pünkösdre is áttejedtek, mint például a lovasversenyé. A legények (Jókainál is részletesen leírt) versenyének győztese lett a pünkösdi király, akit aztán különféle férfias jogok illettek meg a faluban, nem utolsósorban a falu kocsmájában, illetve a lányoknál. Magyarországon ez a szokás a XVI. század tájékán jelent meg, ekkor még május királyt választottak, majd a 19. század elején tevődött át ez pünkösdi idejére. A májusfa állítását, illetve lebontását kísérő mulatságok, a május elseji közösségi népszokások élnek tovább a május elseji munkásfelvonulásokhoz kapcsolódó majálisokban is, amelyeket legtöbbször a "hivatalos program" utáni sör-virslis eszemizom és gondtalan mulatozás jellemez.

Kedves Olvasó!

Remélem, hírlevelemmel sikerült felkeltenem érdeklődését az Európai Parlament iránt és kérem, hogy az Európai Parlamenttel vagy a fenti témákkal kapcsolatos ötleteivel, észrevételeivel tiszteljen meg az alább található elérhetőségek valamelyikén

Üdvözlettel,

H.E.

